

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет інформаційних технологій,
обліку та фінансів

Кафедра бухгалтерського обліку,
оподаткування та аудиту

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

СОЙКА Марина Миколаївна

УДК 657.1:339.1

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

«ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ДОХОДАМИ ПІДПРИЄМСТВ ТА ЇХ ОПТИМІЗАЦІЯ»

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання
ідей, результатів і тестів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ Марина СОЙКА

Науковий керівник
Малюга Наталія Михайлівна
доктор економічних наук, професор

Житомир – 2024

Робота виконана на кафедрі бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту
Поліського національного університету

Рецензент:

професор кафедри фінансів і кредиту Поліського національного університету,
к.е.н., проф. Дема Дмитро Іванович

Висновок комісії за результатами попереднього захисту:

_____ допустити до захисту _____

Голова комісії _____ Тетяна ГАЙДУЧОК

Висновок кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту за
результатами попереднього захисту: _____ допустити до захисту _____

Протокол засідання кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та
аудиту № _____ від __ грудня 2024 року

Завідувач кафедри бухгалтерського
обліку, оподаткування та аудиту _____ Наталія МАЛЮГА

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Студент(ка) СОЙКА Марина Миколаївна захистив(ла) кваліфікаційну роботу з
оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____,

за університетською шкалою _____

Секретар ЕК _____

Ганна МАЙДУДА

АНОТАЦІЯ

Сойка М. М. Обліково-аналітичне забезпечення управління доходами підприємств та їх оптимізація. – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістр за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування». – Поліський національний університет, Житомир, 2024.

У роботі визначено ключові принципи та сучасні підходи до організації обліку і аналізу доходів, проаналізовано їх вплив на процес прийняття управлінських рішень. Розглянуто основні проблеми, що виникають при впровадженні обліково-аналітичних інструментів, а також запропоновано шляхи їх вирішення.

Особливу увагу приділено розробці методів оптимізації доходів підприємств, зокрема: впровадженню сучасних інформаційних технологій; удосконаленню аналізу фінансових показників; використанню автоматизованих систем обліку; побудові ефективної стратегії управління доходами.

Практичне значення роботи полягає у розробці рекомендацій для підвищення рівня контролю за доходами підприємства, покращення якості фінансової інформації та забезпечення фінансової стабільності. Запропоновані рішення можуть бути використані підприємствами різних галузей для вдосконалення їх діяльності в умовах сучасного ринкового середовища.

Ключові слова: доходи підприємств, обліково-аналітичне забезпечення, управління доходами, оптимізація, фінансова стабільність

ABSTRACT

Soika M. M. Accounting and analytical support of enterprise income management and their optimization. – Qualification work on manuscript rights.

Qualification work for the degree of master's degree in specialty 071 “Accounting and taxation.” – Polissia National University, Zhytomyr, 2024.

The paper identifies the key principles and modern approaches to the organization of accounting and analysis of income, analyzes their impact on the process of making management decisions. The main problems that arise when implementing accounting and analytical tools are considered, and ways to solve them are proposed.

Particular attention is paid to the development of methods for optimizing the income of enterprises, in particular: introduction of modern information technologies; improvement of analysis of financial indicators; use of automated accounting systems; building an effective income management strategy.

The practical significance of the work lies in the development of recommendations for increasing the level of control over the enterprise's income, improving the quality of financial information and ensuring financial stability. The proposed solutions can be used by enterprises of various industries to improve their activities in the current market environment.

Keywords: enterprise income, accounting and analytical support, income management, optimization, financial stability

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ДОХОДАМИ ПІДПРИЄМСТВА.....	9
1.1. Доходи підприємства як облікова категорія.....	9
1.2. Обліково-аналітичне забезпечення як основне джерело інформації для прийняття управлінських рішень.....	14
Розділ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ДОХОДАМИ ПІДПРИЄМСТВА.....	20
2.1. Організація первинного обліку формування доходів підприємства	20
2.2. Організація та методика облікового процесу і відображення доходів у звітності.....	23
2.3. Напрями удосконалення облікового забезпечення управління доходами підприємств.....	28
Розділ 3. СУЧАСНИЙ СТАН АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ДОХОДАМИ ПІДПРИЄМСТВА.....	31
3.1. Оцінка доходів лісогосподарських підприємств в сучасних умовах економічного розвитку галузі.....	31
3.2. Шляхи оптимізації доходів підприємства.....	36
ВИСНОВКИ.....	43
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	45
ДОДАТКИ.....	50

ВСТУП

Актуальність теми дослідження обумовлена сучасними умовами економічного середовища, які потребують підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами. В сучасних умовах швидких змін ринкової кон'юнктури, загострення конкуренції та зростання ризиків підприємства повинні вдосконалювати методи управління доходами для забезпечення стабільності та підвищення рентабельності.

Обліково-аналітичне забезпечення відіграє ключову роль у прийнятті обґрунтованих управлінських рішень, що сприяють підвищенню ефективності управління доходами підприємства. Впровадження сучасних методів обліку та аналізу дозволяє точно оцінювати фінансовий стан підприємства, планувати доходи та оптимізувати витрати, що є важливим фактором для досягнення конкурентних переваг та довгострокового успіху.

Актуальність цієї теми також зумовлена необхідністю підвищення прозорості фінансової інформації та забезпечення її надійності для зацікавлених сторін. Оптимізація доходів через ефективне обліково-аналітичне забезпечення дозволяє підприємствам гнучко реагувати на зміни у зовнішньому середовищі та приймати рішення, що сприяють зростанню фінансової стійкості.

У зв'язку з цим дослідження методів та підходів до обліково-аналітичного забезпечення управління доходами, а також шляхів їх оптимізації є своєчасним і має значне практичне значення.

Мета і завдання дослідження. *Метою кваліфікаційної роботи* є розробка теоретичних і практичних рекомендацій щодо вдосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління доходами підприємств з урахуванням сучасних умов господарювання. Особливу увагу приділено створенню ефективних інструментів для аналізу та оптимізації доходів, що сприятиме підвищенню фінансової стійкості та конкурентоспроможності підприємств.

У процесі досягнення мети передбачається виконання наступних **завдань**:

- дослідити сутність доходів підприємства як економічної категорії та їх значення в системі управління фінансами та вивчити класифікацію доходів відповідно до нормативно-правових актів і стандартів бухгалтерського обліку;
- визначити роль обліково-аналітичного забезпечення в управлінні доходами, проаналізувати сучасні підходи до організації обліково-аналітичного забезпечення;
- розглянути порядок документального оформлення операцій, що впливають на доходи;
- дослідити методологічні основи відображення доходів у бухгалтерському обліку і розглянути порядок складання звітності, зокрема фінансової;
- виявити проблеми, що виникають у процесі обліку доходів;
- визначити основні тенденції та виклики у формуванні доходів у галузі лісового господарства;
- запропонувати заходи щодо диверсифікації джерел доходів і збільшення їхньої стабільності.
- розробити інструменти для моніторингу доходів і оптимізації витрат підприємства.

Завдання спрямовані на комплексне вивчення обліково-аналітичного забезпечення управління доходами підприємств і створення практичних рекомендацій для їхньої оптимізації.

Об'єктом дослідження є процеси управління доходами підприємств, які включають сукупність економічних відносин, методів, механізмів і практик, що забезпечують ефективне формування, використання та аналіз доходів суб'єктів господарювання в умовах сучасного ринкового середовища.

Предметом дослідження є методичні підходи, інструментарій і організаційні засади обліково-аналітичного забезпечення управління доходами підприємств, а також способи їх оптимізації з метою підвищення ефективності функціонування Філії «Словечанське лісове господарство» ДП «Ліси України».

Методи дослідження. В ході дослідження було застосовано такі методи: теоретичний аналіз і узагальнення, які використовувалися для опрацювання наукових джерел, нормативно-правових актів і міжнародних стандартів фінансової звітності, що регулюють облік та контроль доходів підприємств; порівняльний аналіз, спрямований на оцінку існуючих методик обліку доходів, а також їх відповідності сучасним вимогам та особливостям підприємств лісової галузі; системний підхід, який забезпечив цілісне дослідження організації обліку доходів як складової загальної системи управління фінансовими результатами підприємств; метод моделювання, використаний для розробки рекомендацій із вдосконалення облікових процедур та оптимізації доходів із залученням сучасних інформаційних технологій.

Інформаційною базою дослідження стали такі джерела: нормативно-правові акти України, які регламентують організацію бухгалтерського обліку; міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ), що встановлюють загальні підходи до визнання, оцінки та розкриття доходів підприємств; наукові праці вітчизняних і зарубіжних авторів, присвячені проблематиці обліково-аналітичного забезпечення управління доходами; статистичні дані, що характеризують фінансово-економічну діяльність лісогосподарських підприємств; внутрішня звітність підприємства, яка містить детальну інформацію про доходи, витрати та фінансові результати; практичні матеріали та методичні рекомендації з організації обліку доходів, а також інформаційні ресурси, що висвітлюють сучасні тенденції у сфері автоматизації бухгалтерського обліку тощо.

Елементи наукової новизни одержаних результатів. Наукова новизна проведеного дослідження полягає в розробці практичних кейсів оптимізації доходів лісогосподарських підприємств. Ці кейси враховують специфіку обліково-аналітичних процесів та управління ресурсами в галузі. В дослідженні проаналізовано існуючі практики обліку доходів і виявлено ключові точки для покращення, що дозволяє впроваджувати нові підходи до планування і аналізу доходів з урахуванням динаміки ринку. Результати дослідження містять практичні

рекомендації, які можуть бути адаптовані для підвищення ефективності лісогосподарських підприємств.

Практичне значення результатів полягає в удосконаленні процесів управління доходами через розробку рекомендацій щодо обліку та аналітики. Це дозволить підприємствам підвищити точність прогнозування доходів, оптимізувати інформаційні системи та змінити підходи до прийняття управлінських рішень. Результати дослідження також можуть бути використані для навчання персоналу, що сприяє підвищенню кваліфікації бухгалтерів і управлінців, та забезпечить конкурентоспроможність підприємств на ринку.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. За результатами дослідження були опубліковані тези доповідей на науково-практичних конференціях [16-18].

Обсяг і структура кваліфікаційної роботи. Результати кваліфікаційної роботи представлені на 49 сторінках друкованого тексту. Робота складається з вступу, трьох розділів, висновків і списку використаних джерел, що включає 40 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ДОХОДАМИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Доходи підприємства як облікова категорія

Сьогодні, спостерігаючи за розвитком економіки України, стає очевидним, що фінансова діяльність підприємств не може бути успішною без чіткого та економічно обґрунтованого планування. Це передбачає визначення ефективної стратегії збільшення доходів, а також оцінку та аналіз отриманих результатів. Одним із ключових елементів фінансової політики підприємства є стратегія максимізації дохідності.

Крім того, важливо запровадити системний підхід до управління ресурсами та активами, оскільки це дозволяє не лише оптимізувати витрати, а й адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі. Успішна реалізація стратегії максимізації доходів має включати аспекти інновацій, диверсифікації продуктового портфелю та вдосконалення маркетингових підходів.

Аналіз ринку та споживчого попиту можуть сприяти ефективному розподілу ресурсів та формуванню конкурентних переваг. Таким чином, стратегічне планування і фінансова політика, що поєднують ці елементи, стають основою для стабільного зростання підприємства та підвищення його фінансової стійкості в умовах сучасної економіки.

Поняття доходу є одним із найскладніших в економічній науці. Воно завжди привертало увагу до себе та стало предметом численних дискусій серед представників різних економічних шкіл і напрямків. Ця суперечливість залишається актуальною і сьогодні, що вимагає більш детального аналізу та уточнення терміна.

Крім того, важливо враховувати, що доходи можуть мати різні форми і джерела – від доходів домогосподарств до прибутків підприємств та державних фінансів. Різні аспекти концепції доходу також підлягають конфліктам у

визначенні, як, наприклад, у питаннях оподаткування, соціального забезпечення чи розподілу ресурсів.

З огляду на динамічні зміни в економіці, глобалізацію та розвиток нових технологій, актуальність та складність поняття доходу набуває нових відтінків. Нині необхідно звертати увагу не лише на абсолютний розмір доходу, а й на його якість, справедливість розподілу, а також вплив на соціально-економічний розвиток суспільства. Тому детальне вивчення і переосмислення терміну «дохід» є ключовим аспектом для формування сучасної економічної теорії.

В Україні термін «дохід» регулюється, насамперед, НП(С)БО 15 «Дохід» [28]. Згідно зі ст. 5 Стандарту, дохід визначається під час збільшення активів або зменшення зобов'язань, що призводять до зростання власного капіталу (за винятком капіталу, отриманого від внесків засновників підприємства), за умови, що оцінку доходу можна достовірно встановити.

Згідно з НП(С)БО 1, доходи визначаються як зростання економічних вигод, яке відбувається через надходження активів або зменшення зобов'язань, що веде до збільшення власного капіталу (за винятком зростання коштів від внесків засновників) [27].

МСФЗ 15 (IFRS 15) «Дохід від договорів з клієнтами» містить два визначення терміна «дохід» (рис. 1.1).

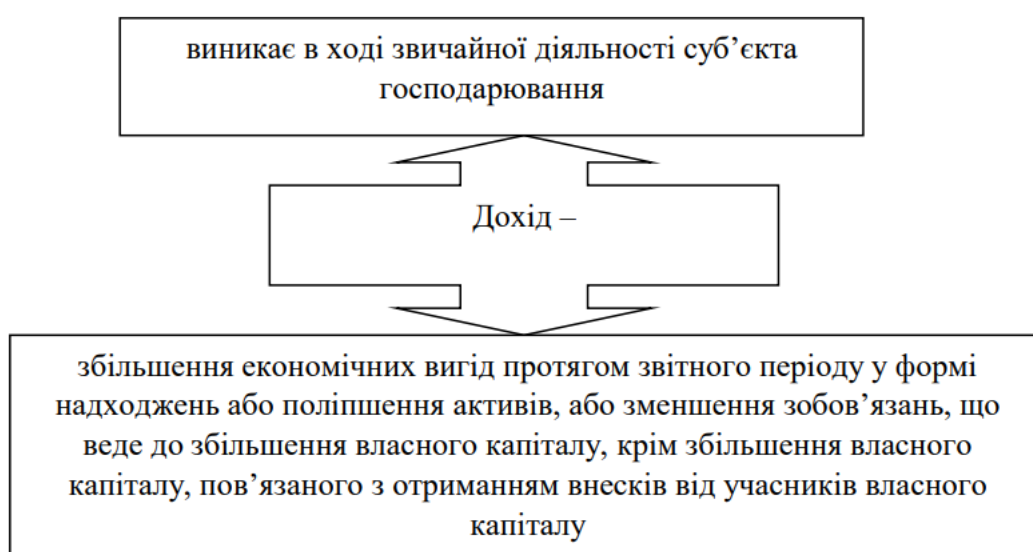

Рис. 1.1. Тлумачення поняття доходів за МСФЗ 15 (IFRS 15) «Дохід від договорів з клієнтами» [24]

Проте в М(С)БО 18 «Дохід», поняття визначається наступним чином: «Дохід – це загальне надходження економічних вигод підприємства за певний період, яке виникає внаслідок його звичайної діяльності, при цьому власний капітал збільшується за рахунок таких надходжень, а не шляхом внесків від учасників» [23].

Отже, доходи є важливою економічною категорією в діяльності підприємства, яка виконує значну роль у формуванні прибутку та підвищенні ефективності виробництва. Як свідчить практика, не існує єдиного підходу до трактування цього терміна. Проте, проаналізувавши різноманітні визначення, наведені економістами в їх наукових дослідженнях, а також ті, що закріплені в законодавстві, можна виділити кілька основних характеристик, властивих цій категорії:

- дохід підприємства є результатом використання факторів виробництва;
- він відображає процес отримання економічних вигід суб'єктом господарювання з метою збільшення власного капіталу;
- дохід визначає рівень активності підприємства в умовах невизначеності;
- він формується в умовах конкурентного середовища на ринку;
- дохід є підсумком господарської діяльності суб'єкта, що дозволяє оцінити прибуток чи збиток.

Ці характеристики підкреслюють багатогранність поняття доходу та його вплив на загальну фінансову стратегію підприємства, вимагаючи від керівництва уваги до оптимізації процесів, що стали джерелами його отримання.

Важливо також враховувати, що зростання складності економічних умов, глобалізація ринків та розвиток нових бізнес-моделей вимагають адаптації існуючих підходів до визначення та обліку доходу. Зокрема, підприємствам необхідно звертати увагу на нові джерела доходу, такі як онлайн-продажі, підпискові моделі або використання цифрових платформ, що змінюють традиційні уявлення про доходи.

Таким чином, сучасний контекст демонструє необхідність постійного вдосконалення методів обліку, аналізу і планування доходів, а також їхнього впливу на загальну стратегію бізнесу.

Формування різних видів господарської діяльності позитивно впливає на отримання доходів, оскільки розвиток багатогранних напрямів сприяє створенню привабливого середовища для підприємництва. Звісно, разом із зростанням активності виникає і посилення конкуренції, що зумовлює потребу в економному та раціональному використанні всіх ресурсів. Це, у свою чергу, вимагає впровадження додаткових стимулів для залучення покупців. Як наслідок, суб'єкти господарювання отримують різноманітні доходи, які представлено на рис. 1.2.

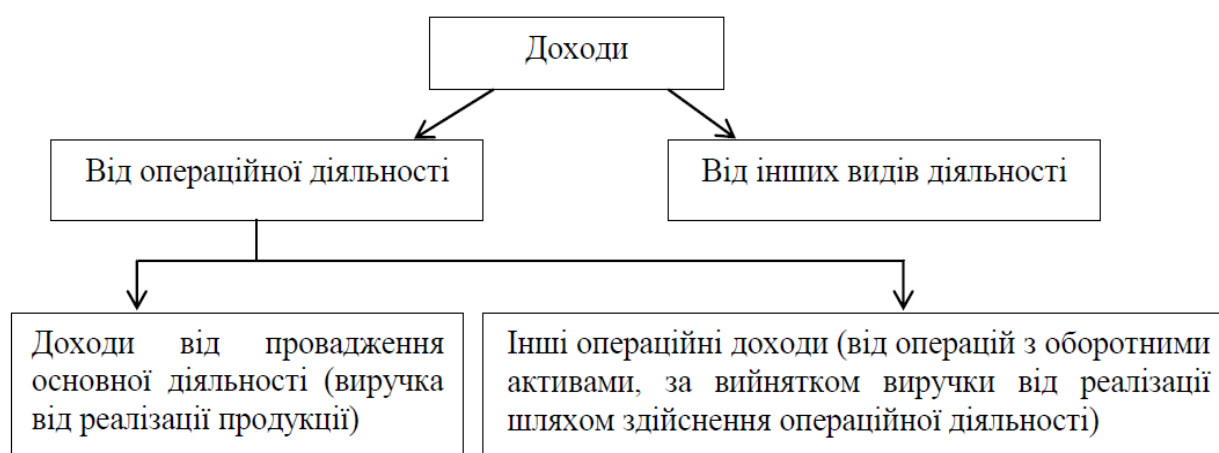

Рис. 1.2. Класифікація доходів за ознакою в залежності від виду діяльності

Суб'єкт господарювання, в залежності від виду діяльності, отримує різноманітні доходи. У процесі здійснення основної діяльності він здобуває доходи від реалізації продукції, а також доходи від надання різних послуг. Ці доходи визнаються за умов виконання певних критеріїв.

Умови визнання доходів від операційної діяльності підприємства можна представити у вигляді рис. 1.3.

У бухгалтерському обліку дохід відображається в сумі справедливої вартості активів, які були отримані, або які ще повинні бути отримані. Величину доходу, що виникає внаслідок таких операцій, визначають шляхом угоди між покупцем і суб'єктом господарювання. Оцінка цього доходу проводиться за справедливою вартістю компенсації, яку було отримано, або тією, яку

передбачається отримати, з урахуванням можливих торгових знижок, що підприємство може надати.

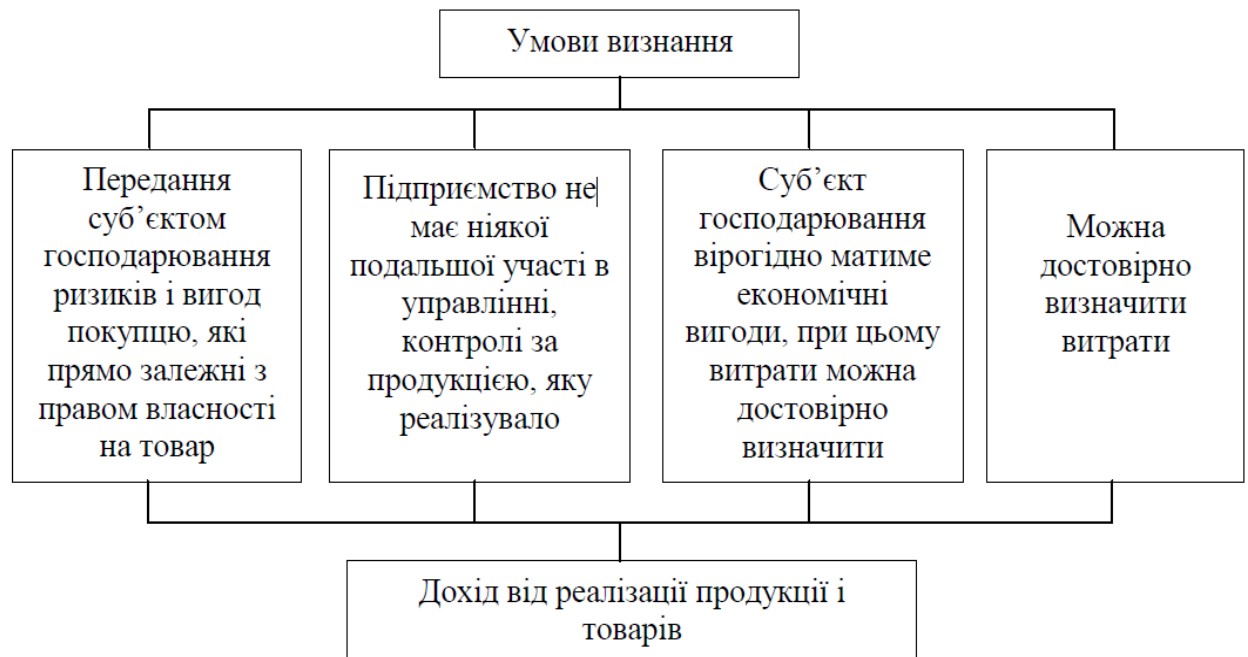

Рис. 1.3. Умови визнання доходів від реалізації продукції

Питання визнання та оцінки доходів має велике значення, оскільки правильне дотримання цих вимог впливає на точність бухгалтерського обліку суб'єкта господарювання та на визначення його фінансового результату. Аналізуючи вказане раніше, можна зазначити, що визнання доходів від основної діяльності відбувається з урахуванням певних критеріїв, специфіки їх відображення в обліку, а також залежно від того, як застосовуються правила визнання для кожної конкретної операції.

Узагальнюючи, можна стверджувати, що визнання та оцінка доходів є критично важливими аспектами бухгалтерського обліку, оскільки вони безпосередньо впливають на точність фінансової звітності та визначення фінансових результатів суб'єкта господарювання. В процесі визнання доходів від основної діяльності враховуються певні критерії та специфіка обліку, що дозволяє належним чином оцінювати фінансові результати підприємства. Правильне застосування правил визнання доходу при кожній операції є запорукою формування достовірної інформації для управлінських рішень і аналізу фінансової діяльності.

1.2. Обліково-аналітичне забезпечення як основне джерело інформації для прийняття управлінських рішень

Сучасний етап соціально-економічного розвитку вимагає впровадження системи обліку, яка відповідає б потребам управління підприємствами на макро- і мікрорівнях. Великий обсяг даних та швидкість їх обробки й передачі є характерними рисами нової економіки. У цьому контексті інформаційний фактор зрештою призводить до змін в обліковій системі як важливій частині економічних відносин.

Інформація стає одним із найважливіших продуктів суспільного виробництва, а сучасна економіка перетворюється на інформаційну. Інформаційний сектор економіки включає ресурси розвинених країн, що складаються з інформаційних активів окремих суб'єктів господарювання. Процес радикальних змін у продуктивних силах суспільства, обумовлений зростанням використання знань у виробництві та прискореним розвитком інформаційних технологій, отримав назву «інформаційна революція». До основних видів інформаційної діяльності відносять: виробництво інформації, її розподіл та поширення, споживання інформації, а також обслуговування інформаційних процесів.

Інформація є джерелом процесу трансформації суспільства, що сприяє оптимальному пристосуванню до умов зовнішнього світу завдяки зростанню суспільного блага у формі знання та його подальшій матеріалізації. У цьому визначенні інформація виступає як складова системи управління. Вона може змінювати свій агрегатний стан, а також збільшуватися або розширюватися, виникаючи в новій якості. Ми вважаємо, що такий підхід дозволяє виявити та змодельовати процеси, які відбуваються в умовах постійного розширення інформаційного потоку в сучасній економіці.

Підприємство, подібно до будь-якої складної системи, використовує та розпоряджається обмеженою кількістю ресурсів, які можна класифікувати на кілька категорій: трудові, матеріальні, інформаційні, природні та економічні (рис. 1.4).

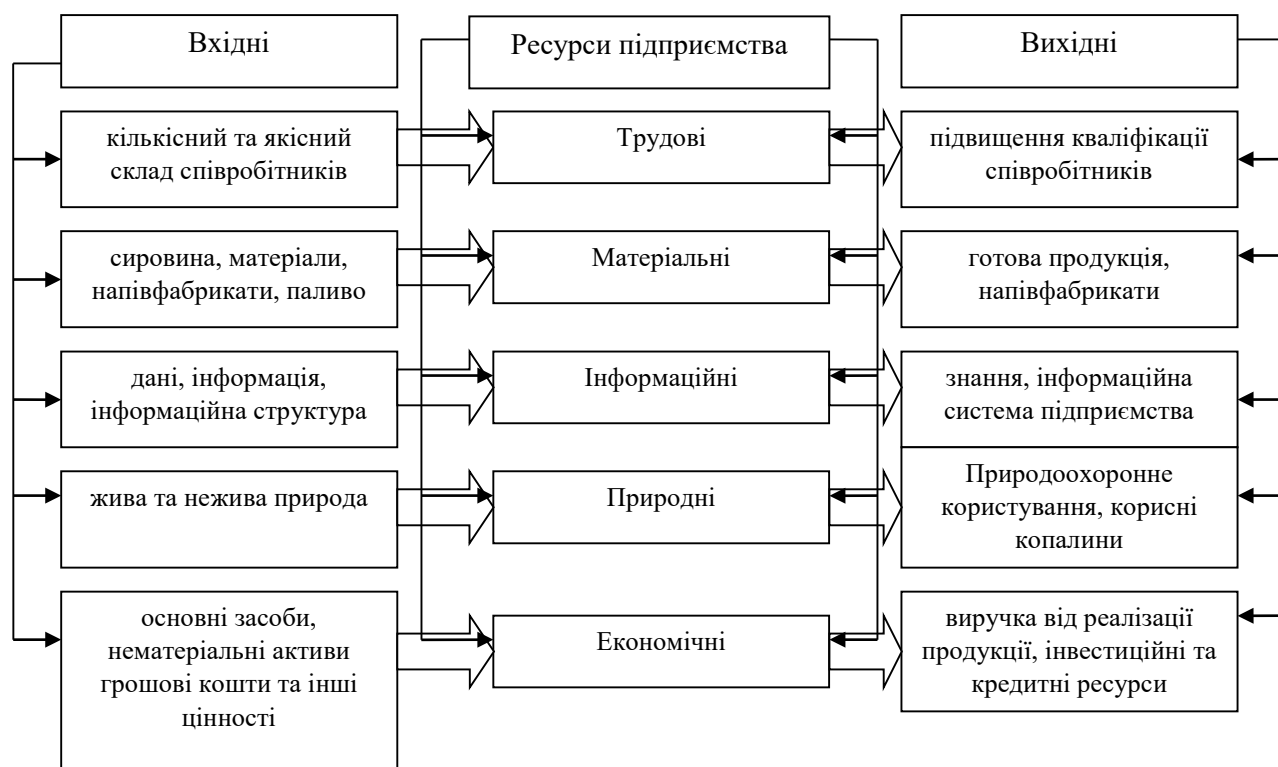

Рис. 1.4. Склад ресурсів суб'єкта господарювання

Отже, інформаційні ресурси є динамічним явищем, яке впливає на всі сфери внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства без винятку.

Підприємницька діяльність може здійснюватися незалежно від обраної організаційно-правової форми та галузі економіки. Втім, для ефективного функціонування будь-якої господарської діяльності необхідно залучати певний капітал та ефективно використовувати наявні ресурси під час проведення господарських операцій. Тому будь-яка підприємницька діяльність вимагає обов'язкового виконання управлінських функцій.

Для ефективного управління підприємством необхідно мати інформацію про проведені господарські процеси, наявність та використання трудових, матеріальних і фінансових ресурсів, а також про фінансові результати діяльності підприємства. Основним джерелом такої інформації є дані бухгалтерського обліку.

Бухгалтерський облік – це процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність

підприємства зовнішнім і внутрішнім користувачам для прийняття обґрунтованих рішень [38].

Бухгалтерський облік складає основу інформаційної системи підприємства, виявляючи та систематизуючи дані про його господарську діяльність у формі звітності. Під бухгалтерською інформацією для управління слід розуміти документовані дані про події та дії, які відбуваються в внутрішньому середовищі суб'єкта управління і викликають зміни в структурі активів, зобов'язань та власного капіталу. Ця інформація використовується в процесі управління для прийняття обґрунтованих рішень.

Бухгалтерській інформації притаманна важлива ознака, що полягає в її постійному використанні в межах конкретної системи управління та в регулюванні взаємин із зовнішнім середовищем суб'єктів управління.

Для ефективного управління підприємством бухгалтерська інформація повинна відповідати певним властивостям. Зокрема, інформація, яка надається в процесі управління, має бути повною, достовірною, неупередженою, суттєвою, доступною та актуальною. Ці характеристики забезпечують можливість прийняття обґрунтованих управлінських рішень і сприяють ефективному функціонуванню підприємства.

Отже, для ефективного управління підприємством необхідно мати чітке уявлення про характерні особливості процесу виробництва та виробничих відносин, а також з'ясувати внутрішню матеріальну структуру підприємства. Для нормального виконання управлінських функцій потрібна відповідна інформація, яку в першу чергу надає система бухгалтерського обліку. Ця інформація дозволяє оцінювати поточний стан підприємства, планувати його діяльність, а також приймати обґрунтовані рішення для забезпечення стабільного розвитку.

Таким чином, організація бухгалтерського обліку є основним та невід'ємним елементом системи бухгалтерського обліку. Вона забезпечує накопичення інформації, її збереження, а також раціональне функціонування і вдосконалення системи бухгалтерського обліку. Організація бухгалтерського обліку виконує покладені на неї функції та завдання, які спрямовані на

забезпечення ефективної діяльності підприємства. Це включає не лише ведення обліку, але й аналіз, контроль та звітність, що дозволяє підприємству приймати обґрунтовані управлінські рішення.

Основою організації обліку є належно сформований апарат облікової служби, який відповідає за впровадження облікової політики в діяльність підприємства. Цей апарат забезпечує реалізацію облікових процедур, контролює правильність ведення обліку та звітності, а також гарантує дотримання вимог законодавства і стандартів бухгалтерського обліку. Ефективно організована облікова служба сприяє зниженню ризиків помилок і неточностей, що у свою чергу підвищує якість інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень.

В сучасних умовах зростають вимоги до збереження та захисту обліково-аналітичної інформації, яка отримується за допомогою новітніх комп'ютерних технологій. Однак, поширення інформаційних технологій також має свої негативні аспекти, зокрема, відкриває можливості для незаконних дій з боку різних користувачів. Бухгалтерська інформація містить в собі майже всі відомості про діяльність підприємства, що робить її привабливою для конкурентів.

Внаслідок цього бухгалтерська інформація повинна бути пріоритетним об'єктом захисту. У наказі про облікову політику підприємства необхідно передбачити конкретні заходи для захисту інформації від несанкціонованого доступу. Важливо, щоб відповідальність за забезпечення безпеки бухгалтерської інформації покладалася на керівника та головного бухгалтера підприємства. Це створить чітку структуру відповідальності та допоможе у захисті важливих даних від потенційних загроз.

Організація бухгалтерського обліку є дієвим механізмом впровадження облікової політики підприємства та основою для забезпечення ефективності управління. Цей механізм передбачає вибір підприємством відповідних процедур і методів обліку з урахуванням чинного законодавства та специфіки умов господарювання.

Він включає в себе відображення інформаційних потоків у системі бухгалтерського обліку та ефективне використання її складових частин для задоволення потреб різних груп користувачів. Це дозволяє забезпечити терміновість, точність та актуальність облікової інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень, планування діяльності та контролю за виконанням фінансових показників. В цілому, грамотно організований бухгалтерський облік відіграє ключову роль в успішному функціонуванні підприємства та його розвитку.

Дійова організація бухгалтерського обліку повинна забезпечувати реалізацію всієї сукупності функцій та процесів, що пов'язані з бухгалтерським обліком і управлінською діяльністю. Вона виступає як важливий інструмент впровадження системи бухгалтерського обліку в управлінні діяльністю підприємства, сприяючи ефективному плануванню, контролю і прийняттю рішень.

Організація бухгалтерського обліку повинна відповідати національній системі бухгалтерського обліку, дотримуючись усіх законодавчих вимог, стандартів та рекомендацій, при цьому враховуючи специфічні потреби і вимоги власника підприємства. Це передбачає адаптацію облікової політики, вибір відповідних методів ведення обліку і контроль за якістю інформації, що генерується системою обліку. Таким чином, якісно організований бухгалтерський облік забезпечує не лише виконання законодавчих норм, а й сприяє стратегічному управлінню підприємством та досягненню його цілей.

Отже, інформаційне забезпечення управлінської діяльності формється на основі сукупності інформаційних ресурсів, що сприяють ефективному проведенню управлінських процесів, включаючи розробку та реалізацію управлінських рішень. Це забезпечення являє собою якісне інформаційне обслуговування управлінського персоналу підприємства та базується на створенні динамічної системи збору даних, їх обробки, зберігання та перетворення у достовірну, своєчасну та актуальну інформацію.

Таке інформаційне забезпечення має на меті підтримку управлінців у прийнятті обґрунтованих рішень, що відповідають вимогам бізнес-середовища. Важливо, щоб інформація була не лише точною, але й релевантною для конкретних управлінських завдань, що дозволяє реагувати на зміни в обставинах оперативно і ефективно. Таким чином, ефективне інформаційне забезпечення є критично важливим для успішного ведення управлінських процесів в підприємстві.

РОЗДІЛ 2

СУЧАСНИЙ СТАН ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ДОХОДАМИ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Організація первинного обліку формування доходів підприємства

Організація бухгалтерського обліку на підприємствах є ключовим аспектом, який впливає на ефективність їх діяльності. Це система методів, прийомів і заходів, що забезпечує оптимальне функціонування обліку та його подальший розвиток. Важливе значення має упорядкування системи бухгалтерського обліку, її коректне ведення та постійне вдосконалення.

Найбільш вірним є сприйняття облікової політики як інструменту організації обліку у Філії «Словечанське лісове господарство» ДП «Ліси України». Ця політика включає в себе комплекс методів і процедур ведення обліку, які застосовуються для підготовки та складання фінансової звітності. Облікова політика охоплює всі етапи облікового процесу, включаючи всі методи, прийоми та процедури збору, реєстрації та обробки облікової інформації.

Вибір облікової політики має істотний вплив на формування фінансового результату Філія «Словечанське лісове господарство» ДП «Ліси України». Це обставина спонукає до проведення досліджень, спрямованих на визначення меж цього впливу та використання цих можливостей керівниками підприємства.

Аналіз теоретичних напрацювань науковців та вивчення нормативної документації з бухгалтерського обліку дозволили визначити, що раціональна та ефективна організація обліку доходів підприємства залежить від належно розробленої облікової політики. Ця політика є сукупністю принципів, методів і процедур, які забезпечують об'єктивне відображення облікової інформації у фінансовій звітності. Дослідження підтвердили, що основою для розробки облікової політики підприємства має стати інноваційний підхід до її формування.

Слід зазначити, що одним із ключових елементів облікової політики Філії «Словечанське лісове господарство» ДП «Ліси України», які впливають на

визначення фінансових результатів, є моменти визнання доходів і витрат, амортизаційна політика, а також підходи до оцінки виробничих запасів. Доходи підприємства визнаються лише за наявності обґрунтованої впевненості. У Філії «Словечанське лісове господарство» ДП «Ліси України» відповідно до чинних положень стандартів бухгалтерського обліку застосовується метод нарахування та відповідності для визнання доходів.

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [38], основою для обліку господарських операцій є первинні документи, які документують факти проведення цих операцій. Первинні документи повинні бути оформлені під час виконання господарської операції, а в разі неможливості – одразу після її завершення.

Продаючи свою продукцію, Філія «Словечанське лісове господарство» ДП «Ліси України» встановлює взаємовідносини з юридичними та фізичними особами, такими як покупці і замовники, що передбачає проведення розрахунків з ними у певному порядку. Взаємовідносини з покупцями та замовниками регулюються договорами купівлі-продажу, у яких відображаються зобов'язання Філії «Словечанське лісове господарство» ДП «Ліси України» як продавця стосовно обсягів і термінів відвантаження продукції, а також зобов'язання покупця щодо приймання цієї продукції.

Особлива увага в договорах приділяється ціні товару, термінам поставки, порядку розрахунків та термінам оплати, оскільки ці умови є істотними та необхідними для вирішення можливих спорів в претензійно-позовному порядку.

Документальне оформлення реалізації продукції (робіт, послуг) залежить від їх виду та напрямків реалізації. Продаж продукції через систему заготівельних організацій оформлюється спеціальними товарно-транспортними накладними, які слугують підставою для списання продукції зі складів і забезпечують розрахунки з покупцями.

Товарно-транспортні накладні складаються окремо на кожного вантажоодержувача для кожної партії продукції. Якщо одночасно перевезено кілька партій вантажів на адресу одного або кількох одержувачів, товарно-

транспортні накладні виписуються на кожну партію продукції та кожного одержувача окремо. Це забезпечує точність обліку та підвищує прозорість у веденні розрахунків.

У Філії «Словечанське лісове господарство» ДП «Ліси України» первинними документами для розрахунків з покупцями та замовниками є рахунок-фактура та видаткова накладна.

Рахунок-фактура – це документ, який надається продавцем покупцеві і містить перелік товарів, їх кількість та ціну, за якою вони будуть поставлені. Також у ньому вказуються формальні особливості товару, умови постачання, а також відомості про відправника та одержувача. Рахунок-фактура є основним документом для оплати отриманих товарів чи послуг відповідно до зазначених умов.

Однак, варто відзначити, що рахунок-фактура за своїм призначенням не відповідає ознакам первинного документа, оскільки він не фіксує жодну господарську операцію, розпорядження або дозвіл на її проведення. Рахунок-фактура виконує лише інформаційну функцію, що підтверджує умови постачання між сторонами. Таким чином, для первинної документації важливими є інші документи, які фіксують факти виконання господарських операцій.

Фактично, рахунок-фактура виконує роль розрахунково-платіжного документа, що передбачає лише виставлення певних сум до оплати покупцям за поставлені (або фактично поставлені) товари, а також за надані (фактично надані) послуги. При цьому факт отримання товарів чи послуг має бути підтверджений видатковою накладною постачальника або актом прийому-передачі виконаних робіт (послуг).

Оскільки Філія «Словечанське лісове господарство» ДП «Ліси України» є платником податку на додану вартість і зареєстроване в податковій інспекції, підприємство зобов'язане надавати покупцеві (замовнику) податкову накладну. У ній зазначаються такі важливі реквізити, як дата виписки, порядковий номер, найменування та індивідуальний податковий номер як продавця, так і покупця, а також умови продажу і форма ведення розрахунків. Це необхідно для

забезпечення коректного обліку податку на додану вартість та дотримання вимог податкового законодавства.

2.2. Організація та методика облікового процесу і відображення доходів у звітності

У Філії «Словечанське лісове господарство» ДП «Ліси України» узагальнення інформації про доходи від реалізації продукції ведеться на рахунку 70 «Доходи від реалізації».

На кредиті цього рахунка відображається збільшення (одержання) доходу на підставі довідок та розрахунків бухгалтерії. Це означає, що на цю сторону рахунка записуються всі доходи, отримані від реалізації продукції.

На дебеті рахунка 70 відображаються різні інші фінансові операції, які зменшують загальний дохід, зокрема:

- належні суми непрямих податків (як акцизний збір, податок на додану вартість та інші, передбачені законодавством);
- суми, які підприємство отримує на користь комітента або принципала;
- повернуті перестраховиками частки страхових платежів (страхових внесків та страхових премій).
- результат зміни резервів незароблених премій (у страхових організаціях).
- списання у порядку закриття на рахунок 79 «Фінансові результати».

Таким чином, рахунок 70 «Доходи від реалізації» відображає всі господарські операції, пов'язані з доходами від продажу продукції, а також коригування доходу за рахунок непрямих податків та інших факторів. Це забезпечує прозорість і точність у обліку фінансових результатів підприємства.

Облік реалізації продукції у Філії «Словечанське лісове господарство» ДП «Ліси України» представлено в табл. 2.1.

Аналітичний облік доходів від реалізації продукції у Філії «Словечанське лісове господарство» ДП «Ліси України» ведеться окремо за структурними підрозділами підприємства, які здійснюють відвантаження продукції. Така організація обліку має ряд переваг:

Облік реалізації продукції у Філії «Словечанське лісове господарство»
ДП «Ліси України» в 2023 р.

№ з/п	Зміст операції	Кореспондуючі рахунки		Сума, грн.
		дебет	кредит	
1	Продана продукція покупцю за договірною вартістю з урахуванням ПДВ	361	701	7250,0
2	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ	701	641	1208,33
3	Списана готова продукція зі складу за фактичною собівартістю	901	26	4600,0
4	Надійшла часткова оплата за продукцію на поточний рахунок продавця	311	361	2560,0
5	Внесена в касу продавця готівка за реалізовану продукцію	301	361	1200,0
6	Проведений взаємозалік в рахунок отриманого авансу	681	361	2100,0
7	Списаний чистий дохід від реалізації на фінансові результати (7250,0-1208,33)	701	791	6041,67
8	Списана фактична собівартість готової продукції на фінансові результати	791	901	4600,0
9	Списаний прибуток на фінансові результати за підсумками звітного періоду (6041,67-4600)	791	441	1441,67

1. Спрощення аналізу збутової діяльності – завдяки веденню обліку за структурними підрозділами, підприємство зможе швидше та легше отримувати необхідні дані для аналізу, що допомагає в прийнятті обґрунтованих рішень.

2. Оцінка результативності – аналітичний облік дозволяє чітко визначати результат роботи кожного підрозділу, що є важливим для оцінки їх ефективності та виявлення сильних і слабких сторін.

3. Визначення динаміки доходів – ведення обліку за видами продукції дозволяє контролювати зміни в доходах від реалізації за часом, що допомагає у плануванні та прогнозуванні.

4. Сегментація продукції – окремий облік доходів від реалізації різних видів продукції, товарів, робіт та послуг дозволяє виявити ті категорії, які приносять найбільший дохід. Це є важливою інформацією для стратегічного планування та маркетингової діяльності.

Таким чином, аналітичний облік доходів від реалізації сприяє більш точному контролю, управлінню та аналізу збутової діяльності Філії

«Словечанське лісове господарство» ДП «Ліси України», що, в свою чергу, може позитивно вплинути на загальний фінансовий результат підприємства.

Дані про кількість реалізованої продукції за її видами узагальнюються в «Звітах про рух матеріальних цінностей» (форма № ЖН-13). Ці звіти складаються матеріально відповідальними особами, які ведуть облік руху продукції на складах і в процесі реалізації.

Наприкінці кожного місяця матеріально-відповідальні особи подають ці звіти в бухгалтерію підприємства. У звіті наводяться відомості про кількість реалізованої продукції за її видами, що дозволяє бухгалтерам здійснювати аналіз реалізації, контролювати запаси, а також формувати фінансову звітність.

Завдяки такій системі обліку, підприємство може контролювати обсяги реалізації, визначати витрати, а також виявляти тенденції у збутовій діяльності, що, в свою чергу, допомагає у стратегічному плануванні і прийнятті управлінських рішень.

На рис. 2.1 наведено схему інформаційного забезпечення управління доходами Філії «Словечанське лісове господарство» ДП «Ліси України».

Основними функціями управління доходами підприємств є правильно організований облік, контроль та аналіз. Облікова інформація виступає ключовим джерелом для порівняльного оцінювання та аналізу формування і розподілу доходів підприємства.

Основні аспекти управління доходами:

1. Бухгалтерський облік:

- ✓ облік доходів є інструментом збирання та обробки даних про факти господарської діяльності, які відбуваються на підприємстві;
- ✓ він забезпечує систематизацію інформації про реалізацію продукції, надані послуги, отримані доходи, а також непрямі податки;
- ✓ якісно ведений облік дозволяє підприємству отримувати достовірні звіти, які відображають реальний стан справ.

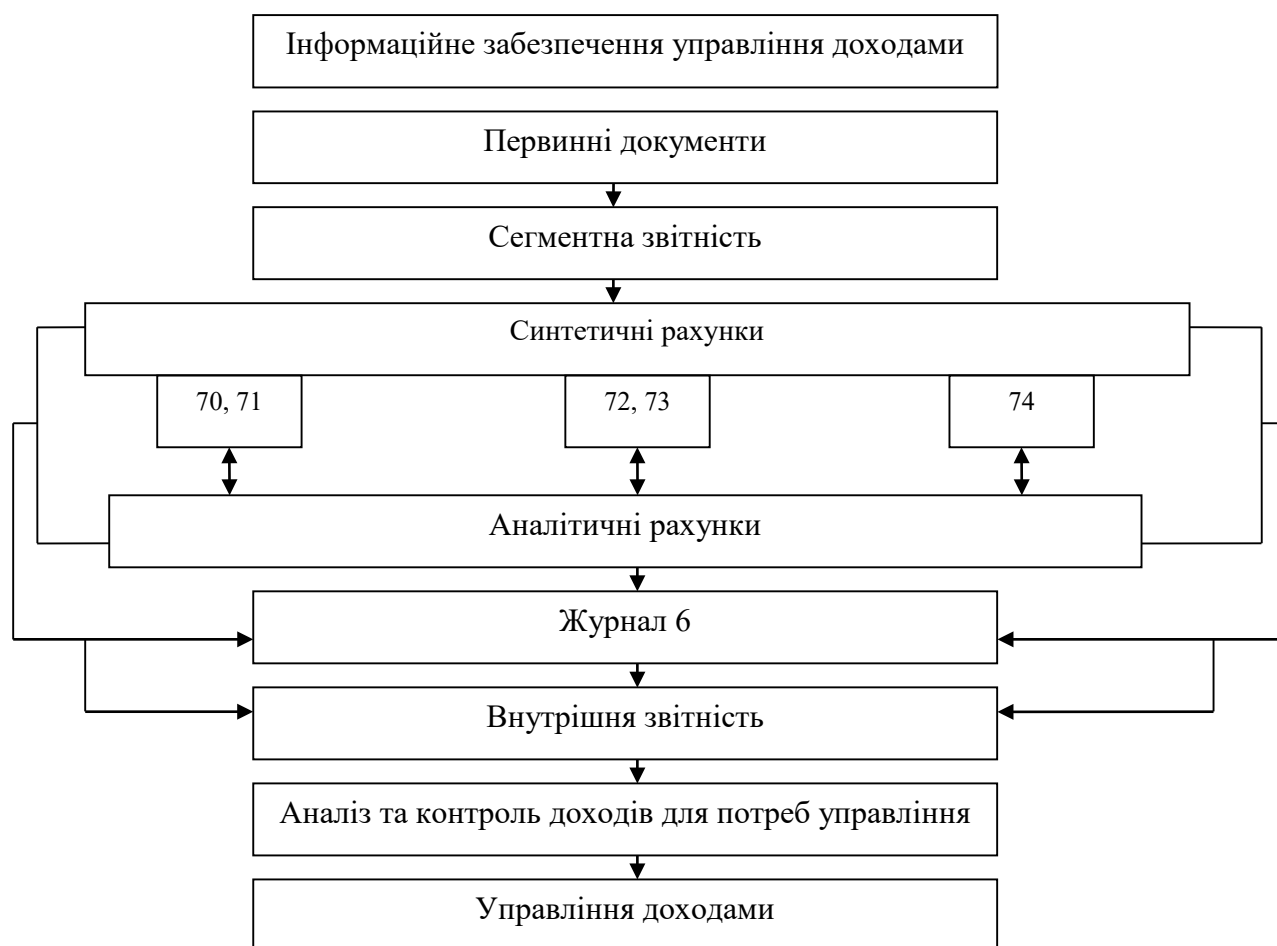

Рис. 2.1. Інформаційне забезпечення управління доходами Філії «Словечанське лісове господарство» ДП «Ліси України»

2. Контроль:

✓ контроль доходів є важливим етапом управління, який включає в себе процедури перевірки правильності обліку, своєчасності надходжень та правильності розрахунків;

✓ це дозволяє виявити можливі відхилення, помилки або шахрайства, що можуть вплинути на фінансовий стан підприємства.

3. Аналіз:

✓ аналіз доходів передбачає вивчення отриманих даних з метою виявлення тенденцій, результативності продажів, а також ефективності різних каналів збуту;

✓ це надає можливість бачити, які продукти або послуги приносять найбільший дохід, а також виявляти можливості для підвищення ефективності та зниження витрат.

Управління доходами на підприємстві є необхідною умовою для досягнення успіху в конкурентному середовищі. Завдяки якісному обліку, контролю та аналізу, підприємство може приймати обґрунтовані рішення, скоригувати свою стратегію та оптимізувати фінансові результати.

З вищенаведеного випливає, що основним джерелом інформації для прийняття управлінських рішень, в першу чергу – перспективного, є фіксовані дані, що визначає роль облікової функції. Основними стадіями цієї функції є формалізація господарських подій, накопичення, обробка, систематизація і передача інформації менеджерам про хід господарських процесів та наслідки їх регулювання і контроль за здійсненням прийнятих управлінських рішень.

Фінансова звітність Філії «Словечанське лісове господарство» ДП «Ліси України» складається з наступних форм:

- Баланс (Звіт про фінансовий стан), ф. №1;
- Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід), ф. №2;
- Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом), ф. №3;
- Звіт про власний капітал, ф. №4;
- Примітки до річної фінансової звітності, ф. №5;
- Додаток до приміток річної фінансової звітності «Інформація за сегментами», форма №6.

Згідно з Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [27], звіт про фінансові результати, або звіт про сукупний дохід, є документом, що відображає інформацію про доходи, витрати, фінансові результати та сукупний дохід підприємства.

Метою підготовки Звіту про фінансові результати є забезпечення користувачів повною, достовірною та об'єктивною інформацією щодо доходів, витрат, прибутків, збитків і сукупного доходу підприємства за звітний період. У цьому звіті відображаються доходи та витрати, які відповідають критеріям,

встановленим національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

У статті «Дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)» відображається дохід (виручка) від продажу продукції, товарів, виконаних робіт і наданих послуг, включаючи платіжні надходження від оренди об'єктів інвестиційної нерухомості. Цей показник розраховується за мінусом наданих знижок, вартості повернутих раніше реалізованих товарів, доходів, що відповідно до договорів належать комітентам (принципалам тощо), а також податків і зборів.

Фінансова звітність – це бухгалтерська документація, що відображає інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період. Вона містить узагальнені та взаємопов'язані показники, які характеризують стан і використання основних та оборотних засобів, а також джерела їх формування, фінансові результати і напрямки витрачання прибутку. Окрім того, фінансова звітність представляє собою сукупність методів і прийомів узагальнення облікових даних, які є скороченим витягом із поточного обліку, відображаючи зведену інформацію про стан і результати діяльності підприємства.

2.3. Напрями удосконалення облікового забезпечення управління доходами підприємств

Удосконалення облікового забезпечення управління доходами підприємств є важливим чинником підвищення ефективності їхньої діяльності. Це дозволяє забезпечити достовірність даних про доходи, сприяє оперативному аналізу, прогнозуванню та прийняттю обґрунтованих управлінських рішень.

Для ефективного управління доходами підприємств важливе значення має сучасна, інтегрована та аналітично спрямована система облікового забезпечення. Удосконалення цієї системи є необхідною умовою для забезпечення достовірності даних, оперативного прийняття рішень та підвищення загальної ефективності діяльності, що зумовлює необхідність реалізації низки кроків, спрямованих на

оптимізацію облікових процесів. Основні напрями удосконалення облікового забезпечення управління доходами можна окреслити наступні:

1. Автоматизація облікових процесів

- впровадження сучасного програмного забезпечення (SAP, BAS ERP тощо) для автоматизації обліку доходів;
- інтеграція облікових систем з іншими модулями управління (логістика, продажі, маркетинг), що дозволяє зменшити дублювання даних і покращити точність обліку;
- використання хмарних технологій для забезпечення доступу до даних у режимі реального часу.

2. Розробка облікової політики, орієнтованої на специфіку підприємства

- визначення методів оцінки доходів (за методом нарахування чи касовим методом) залежно від типу діяльності підприємства;
- упорядкування класифікації доходів: операційні, фінансові, інвестиційні, надзвичайні;
- встановлення єдиних стандартів обліку та звітності, які відповідають міжнародним (МСФЗ) або національним стандартам.

3. Забезпечення аналітичної функції обліку доходів

- введення аналітичного обліку доходів за видами продукції, клієнтами, сегментами ринку та регіонами;
- використання сучасних інструментів бізнес-аналітики (Power BI, Tableau) для аналізу трендів у доходах, прогнозування та виявлення впливу зовнішніх і внутрішніх факторів;
- побудова моделей прогнозування доходів із врахуванням сезонності, попиту та ринкових умов.

4. Підвищення контролю за доходами

- встановлення ефективної системи внутрішнього контролю для перевірки достовірності даних обліку доходів;
- регулярне проведення аудиту доходів, зокрема аналіз договорів із клієнтами та співставлення фактичних доходів із плановими показниками;

- використання електронних інструментів для обліку продажів (CRM-системи, онлайн-каси) для забезпечення прозорості обліку доходів.

5. Інтеграція обліку доходів із системою управлінського обліку

- введення показників рентабельності окремих продуктів, послуг або підрозділів у систему обліку доходів;
- забезпечення обліку маржинального доходу для аналізу ефективності різних видів діяльності;
- впровадження системи ключових показників ефективності (КПІ), що базуються на даних про доходи, для оцінки результатів діяльності підрозділів або працівників.

6. Відповідність законодавчим вимогам

- постійний моніторинг змін у податковому законодавстві, що стосуються обліку доходів, та оперативне внесення змін до облікової політики;
- впровадження інструментів для автоматичного розрахунку податкових зобов'язань, пов'язаних із доходами.

Переваги удосконалення облікового забезпечення управління доходами:

1. Підвищення точності та своєчасності даних про доходи.
2. Зниження ризику помилок у обліку та звітності.
3. Можливість оперативного аналізу доходів для прийняття управлінських рішень.
4. Прозорість обліку, що сприяє зміцненню довіри з боку інвесторів, партнерів та інших зацікавлених сторін.
5. Зростання ефективності управління фінансами підприємства в цілому.

Удосконалення облікового забезпечення управління доходами є одним із ключових напрямів розвитку сучасних підприємств. Воно дозволяє підвищити рівень контролю, якість даних і прийняття рішень, що є передумовою фінансової стабільності та конкурентоспроможності бізнесу.

Удосконалення облікового забезпечення управління доходами є не просто технологічним оновленням, а стратегічним кроком до підвищення конкурентоспроможності підприємства.

РОЗДІЛ 3

СУЧАСНИЙ СТАН АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ДОХОДАМИ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Оцінка доходів лісогосподарських підприємств в сучасних умовах економічного розвитку підприємств

Сучасний економічний розвиток вимагає від лісогосподарських підприємств не тільки раціонального використання природних ресурсів, але й ефективного управління фінансовими потоками. Оцінка доходів є ключовим елементом, який визначає фінансову стабільність і конкурентоспроможність підприємств галузі.

Лісогосподарські підприємства отримують доходи з таких основних джерел:

1. Продаж лісопродукції – основне джерело доходів, яке включає реалізацію деревини, дров, пиломатеріалів тощо. Ціни на лісопродукцію значною мірою залежать від попиту на внутрішньому та міжнародному ринках.
2. Послуги з лісового господарства – сюди належать лісовідновлення, охорона лісів, рекреаційні послуги, включаючи екотуризм.
3. Заготівля побічних продуктів – до таких продуктів належать ягоди, гриби, лікарські рослини, смола, які часто користуються попитом у локальних громадах та на експорт.
4. Державна підтримка та субсидії – у багатьох країнах держава підтримує лісове господарство, компенсуючи витрати на збереження біорізноманіття, боротьбу з незаконними рубками та відновлення лісів.

У сучасних умовах лісогосподарські підприємства стикаються із низкою викликів, які впливають на їхні доходи:

- ✓ ринкова кон'юнктура – коливання цін на деревину та побічні продукти лісу суттєво позначаються на обсягах реалізації;

- ✓ екологічна політика – впровадження жорсткіших екологічних норм може збільшувати витрати на ведення лісового господарства, що впливає на чистий дохід;

- ✓ технічна модернізація – впровадження сучасних технологій у заготівлю, обробку та транспортування лісоматеріалів дозволяє знижувати витрати й збільшувати доходи;

- ✓ інвестиції в додану вартість – переробка сировини на кінцеву продукцію (наприклад, меблі або папір) дає змогу підприємствам отримувати значно більший дохід;

- проблеми незаконної вирубки – нелегальна заготівля деревини знижує доходи офіційних підприємств та завдає шкоди екосистемам.

Розглянемо діяльність ДП «Ліси України», його основні показники господарської діяльності та формування доходів від операційної діяльності.

ДП «Ліси України» є одним із найбільших лісокористувачів Європи та України, зокрема. Належить до сфери управління Державного агентства лісових ресурсів України. Підприємство займає провідну позицію на ринку реалізації деревини в Україні, контролюючи приблизно 89% цього сегмента. У середньому лише 11% обсягів продажів припадає на інших лісокористувачів.

Розуміння особливостей господарської діяльності лісогосподарських підприємств є ключовим для оцінки їх впливу на економіку та екологію країни. Зокрема, результати діяльності ДП «Ліси України» за 2022-2023 роки наочно демонструють, як ці особливості реалізуються на практиці (табл. 3.1).

Підприємство активно впроваджує стійкі лісогосподарські практики, що сприяють збереженню біорізноманіття та відновленню лісових ресурсів. Крім того, ДП «Ліси України» активно співпрацює з місцевими громадами, що дозволяє не лише покращувати соціально-економічну ситуацію в регіонах, але й сприяти ефективному використанню лісових ресурсів. Завдяки інноваційним підходам у управлінні лісами та їх раціональній експлуатації, підприємство демонструє зростання як економічних показників, так і позитивного екологічного впливу, що є важливим для розвитку національної економіки в цілому.

Таблиця 3.1

Результати діяльності ДП «Ліси України» за 2022-2023 рр.

тис. грн

Стаття	2023 рік	2022 рік
Чистий дохід від реалізації продукції	23 058 244	
Собівартість реалізованої продукції	(15 986 445)	
Валовий прибуток (збиток)	7 071 799	
Інші операційні доходи	453 343	500
Адміністративні витрати	(2 610 062)	(3 901)
Витрати на збут	(591 826)	
Інші операційні витрати	(809 119)	
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток (збиток)	3 514 135	(3 401)
Інші фінансові доходи	66	
Інші доходи	53 130	
Фінансові витрати	(5 099)	
Інші витрати	(26 293)	
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток)	3 535 940	(3 401)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	(665 194)	612
Чистий фінансовий результат: прибуток (збиток)	2 870 746	(2 789)

Адаптовано за [14]

Дані таблиці дозволяють оцінити фінансові результати діяльності підприємства, а також виявити ключові зміни та тенденції за останні 2 роки.

У 2023 році підприємство показало високий рівень доходу. З огляду на відсутність порівняльних даних за 2022 рік, можемо припустити, що відбулося значне зростання порівняно з попередніми роками, враховуючи покращення інших фінансових результатів.

Собівартість становить близько 69,3% чистого доходу, що свідчить про значний вплив витрат на реалізовану продукцію. Це є прийнятним показником для галузі, але може вимагати оптимізації.

Валовий прибуток у розмірі 7 071 799 тис. грн свідчить про ефективність виробництва та реалізації продукції. Цей результат дає змогу підприємству інвестувати у розвиток та покривати операційні витрати.

Чистий прибуток у 2023 році на рівні майже 2,9 млрд грн є суттєвим прогресом порівняно зі збитковим 2022 роком.

ДП «Ліси України» продемонструвало значне покращення фінансових результатів у 2023 році порівняно з 2022 роком. Ключові досягнення включають зростання операційного та чистого прибутку, ефективну реалізацію продукції та збільшення доходів.

Разом з тим, є простір для оптимізації адміністративних витрат і зменшення інших операційних витрат, що дозволить досягти ще вищих показників рентабельності в майбутньому.

Отримання прибутку від звичайної діяльності ДП «Ліси України» у 2023 році стало результатом таких ключових факторів [14]:

- інтеграція 146 філій у структуру підприємства, що забезпечило стабільність виробничої діяльності, задоволення попиту споживачів і сприяло отриманню значного обсягу чистого доходу від реалізації продукції.
- зростання рентабельності до 12,5% завдяки підвищенню операційної ефективності, зменшенню непродуктивних витрат і своєчасному прийняттю ефективних управлінських рішень менеджментом.

Цей період став відзначений значними викликами і досягненнями, які відображають ефективність управління лісовими ресурсами, проведення реформ у сфері лісового господарства, а також впровадження інноваційних рішень. Аналізуючи ці результати, можемо краще зрозуміти, як ДП «Ліси України» справляється із завданнями, що постають перед галуззю, і які кроки необхідно зробити для подальшого розвитку.

Основною продукцією ДП «Ліси України» є круглі лісоматеріали, деревина дров'яна промислового та непромислового використання [14]. Продукція ДП «Ліси України» поставляється в регіони України, а також реалізується на експорт.

Формування доходів від діяльності підприємства представлено в табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Доходи від реалізації продукції ДП «Ліси України» за 2023 р.

Доходи від:	Значення показника тис. грн
А. 02.2. Лісозаготівлі	19 207 199
С. Переробна промисловість	2 494 752
А. 02.1. Лісівництво та інша діяльність у лісовому господарстві	33 977
А. 02.3. Відтворення рослин (декоративні цілі)	12 452
А. 01.5. Змішане сільське господарство	16 592
А.01.7. Мисливство, відловлювання тварин і надання пов'язаних із ними послуг	629
Інші	1 292 642
Всього	23 058 244

Формування доходів від діяльності ДП «Ліси України» за 2023 рік ілюструє різнобічний підхід до отримання фінансових ресурсів, як показано в таблиці. Загальний обсяг доходів склав 23 058 244 тис. грн.

Згідно з даними, основним джерелом доходів є лісозаготівлі, на які припадає 19 207 199 тис. грн, що свідчить про їхню домінуючу роль у загальному доході підприємства. Також значну частину формують доходи від переробної промисловості, які становлять 2 494 752 тис. грн.

Лісівництво та інша діяльність у лісовому господарстві генерують 33 977 тис. грн, а відтворення рослин (для декоративних цілей) – 12 452 тис. грн. Укладення доходів від змішаного сільського господарства досягає 16 592 тис. грн, тоді як доходи від мисливства та супутніх послуг складають 629 тис. грн. Інші доходи, які також важливі для диверсифікації джерел, формують 1 292 642 тис. грн.

Таким чином, діяльність підприємства демонструє різноманітний спектр доходів, що свідчить про ефективне використання ресурсів і можливості для подальшого зростання в різних сферах.

Діяльність ДП «Ліси України» є важливим чинником розвитку лісового господарства в Україні. Систематична робота над підвищенням ефективності діяльності, впровадження сучасних технологій та орієнтація на екологічну сталість створюють підґрунтя для подальшого економічного зростання галузі.

3.2. Шляхи оптимізації доходів підприємств

Доходи підприємства є ключовим показником його фінансової стабільності, конкурентоспроможності та ефективності. Оптимізація доходів дозволяє не лише збільшити їхній обсяг, але й покращити якість управлінських рішень, мінімізувати витрати та досягти стратегічних цілей бізнесу. У сучасних умовах, коли ринки швидко змінюються, оптимізація доходів стає критично важливим завданням для будь-якої компанії.

Оптимізація доходів – це процес покращення результатів діяльності підприємства шляхом збільшення обсягів реалізації продукції або послуг, підвищення їхньої вартості та ефективного управління витратами, які впливають на формування доходів.

Процес включає аналіз усіх джерел доходів, визначення їх рентабельності, впровадження стратегій зростання та підвищення ефективності бізнес-процесів. Основним завданням оптимізації є забезпечення стійкого зростання доходів при збереженні конкурентних переваг і якості продукції або послуг.

Лісогосподарські підприємства відіграють важливу роль у сталому розвитку економіки, забезпечуючи суспільство цінними ресурсами та сприяючи збереженню екосистем. Однак у сучасних умовах вони стикаються з низкою викликів, таких як зростаюча конкуренція, екологічні обмеження, зміни клімату та потреба в більш ефективному використанні ресурсів.

Для досягнення стабільного розвитку та підвищення економічної ефективності підприємства повинні впроваджувати інноваційні методи управління, диверсифікувати джерела доходу та розширювати сфери діяльності. Методи оптимізації доходів (рис. 3.1) дозволяють збільшити прибутковість, а й забезпечити екологічну відповідальність і соціальну взаємодію з громадами.

У цьому контексті основними напрямками оптимізації доходів є: впровадження технологій для раціонального використання лісових ресурсів; розвиток нових продуктів і послуг, пов'язаних із доданою вартістю; участь у міжнародних програмах і грантах; використання природних і вторинних ресурсів для створення додаткових доходів.

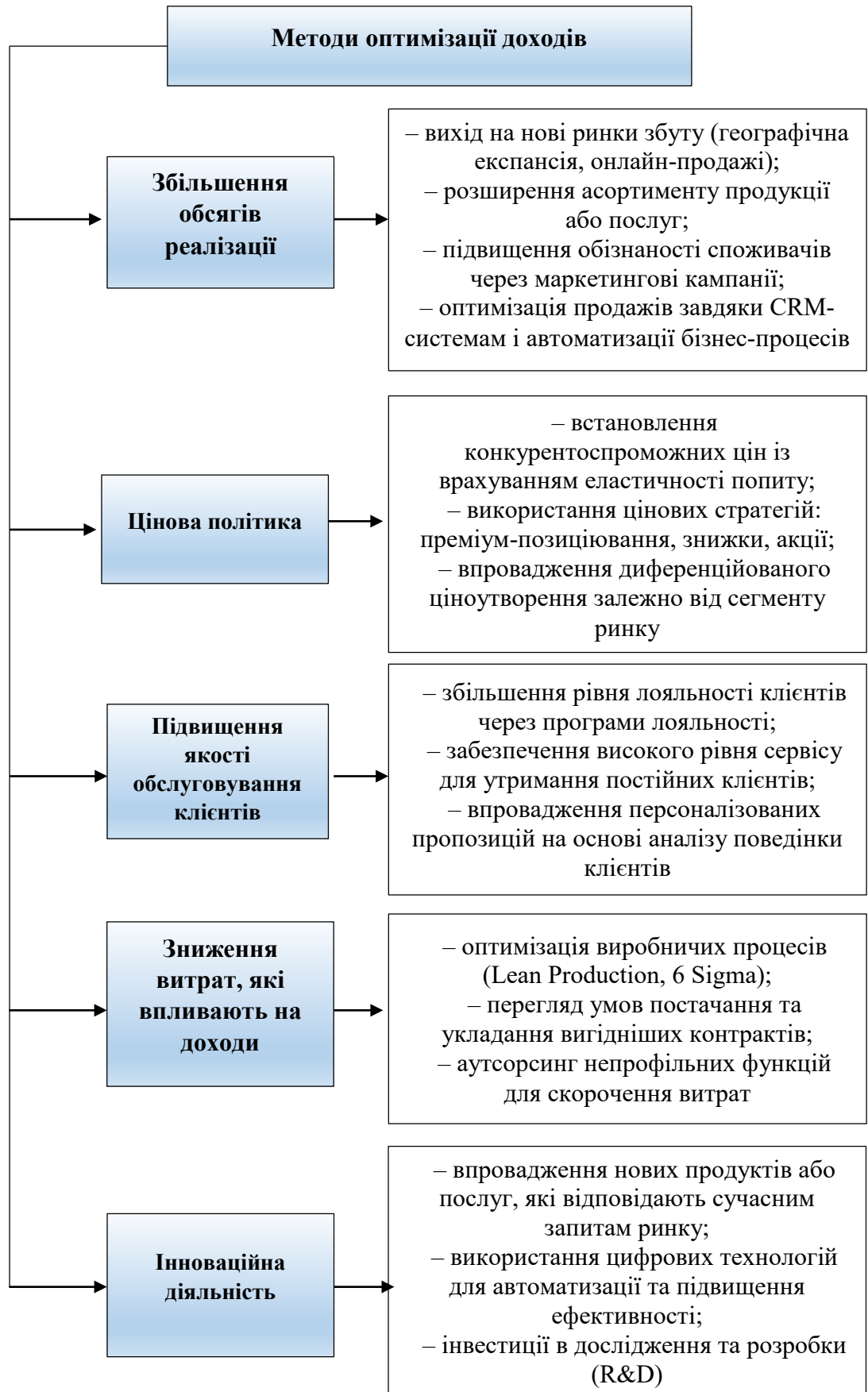

Рис. 3.1. Методи оптимізації доходів

Джерело: сформовано автором

Оптимізація доходів лісгосподарських підприємств потребує комплексного підходу, що враховує економічні, екологічні та соціальні аспекти. Для створення практичних кейсів можна виділити кілька напрямів оптимізації. Розглянемо їх детальніше (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Практичні кейси оптимізації доходів лісгосподарських підприємств

Ситуація	Вирішення	Результат	Приклад для впровадження
1. Диверсифікація діяльності			
Кейс: Виробництво товарів із доданою вартістю			
Лісгосп реалізує деревину в сирому вигляді	Запровадити виробництво пиломатеріалів, меблів чи будівельних конструкцій	Зростання доходів за рахунок вищої маржі продукції	Лісгосп створює власний цех із виробництва дерев'яних панелей, які користуються попитом у місцевих забудовників
Розвиток екотуризму			
Кейс: Екотуристичний центр на базі лісгоспу			
У лісовому масиві є мальовничі ландшафти, але територія не приносить доходів	Створити інфраструктуру для екотуризму (маршрути, оглядові майданчики, кемпінги)	Підвищення доходів від туристів і створення додаткових робочих місць	Лісгосп організовує "зелений маршрут" із гідом, що включає дегустацію місцевого меду та лісових ягід
Оптимізація управлінських процесів			
Кейс: Впровадження цифрових технологій			
Неефективне управління ресурсами та планування робіт	Встановлення ГІС-систем для моніторингу стану лісів і планування рубок	Скорочення витрат і підвищення продуктивності	Лісгосп впроваджує програмне забезпечення для прогнозування врожайності лісових культур
4. Участь у державних і міжнародних програмах			
Кейс: Сертифікація FSC (Лісова опікунська рада)			
Лісгосп реалізує продукцію на внутрішньому ринку за низькими цінами	Отримати сертифікат сталого лісокористування, що дає доступ до преміальних міжнародних ринків	Збільшення вартості реалізованої деревини на 20-30%	Лісгосп укладає контракти з європейськими компаніями, які закуповують сертифіковану деревину
5. Використання відходів			
Кейс: Переробка відходів у біоенергію			
Відходи від лісозаготівель не	Створити лінію з виробництва пелет	Додатковий дохід та зниження	Лісгосп продає пелети місцевим

Ситуація	Вирішення	Результат	Приклад для впровадження
використовуються, створюючи екологічні проблеми	чи тріски для біоенергетики	екологічного навантаження	котельням, що переходять на альтернативне опалення
6. Створення партнерств			
Кейс: Співпраця з агробізнесом			
Є вільні території, що не використовуються	Передати частину площ для створення плантацій лікарських рослин чи бджільництва	Отримання орендної плати або частки прибутку	Лісгосп укладає угоду з пасічниками для розміщення вуликів у лісі
7. Впровадження інноваційних екологічних рішень			
Кейс: Вуглецеві кредити (Carbon Credits)			
Лісгосп здійснює лише традиційне використання лісових ресурсів	Реєстрація ділянок лісу в міжнародних програмах для продажу вуглецевих кредитів	Підвищення доходів за рахунок компенсацій від компаній, що прагнуть зменшити свій вуглецевий слід	Лісгосп працює з міжнародними організаціями, такими як Verified Carbon Standard (VCS), і продає вуглецеві кредити на аукціонах
8. Підтримка малого бізнесу та крафтового виробництва			
Кейс: Сприяння створенню крафтової продукції			
Місцеві ремісники не мають доступу до якісної деревини або простору для роботи	Лісгосп надає матеріали й майстерні для виробництва дерев'яних іграшок, сувенірів або декору	Розширення джерел доходу через партнерство, а також популяризація регіону	Лісгосп відкриває "Дім ремесел", де місцеві майстри можуть орендувати приміщення і використовувати ресурси лісгоспу
9. Продаж некомерційних продуктів лісу			
Кейс: Збір і продаж лісових ягід, грибів та лікарських рослин			
Лісгосп володіє ділянками, багатими на природні ресурси, але вони не використовуються	Організувати заготівлю та продаж лісових продуктів або залучити місцеве населення	Додатковий дохід і залучення місцевих жителів до спільної діяльності	Лісгосп укладає угоди із супермаркетами для продажу фасованих грибів і ягід із зазначенням екологічного походження
10. Залучення грантів та інвестицій			
Кейс: Участь у програмах ЄС			
Лісгосп потребує коштів для оновлення техніки або реалізації екологічних проектів	Подати заявку на участь у грантових програмах, таких як LIFE або Horizon Europe	Отримання фінансування для модернізації та впровадження інновацій	Лісгосп реалізує проект із відновлення деградованих лісових екосистем за підтримки гранту ЄС
11. Ефективне управління лісовими ресурсами			
Кейс: Запровадження багаторівневого планування			

Ситуація	Вирішення	Результат	Приклад для впровадження
Невідповідність між рубками та природним відновленням лісів	Запровадження моделей сталого управління, які поєднують економічний дохід і екологічну відповідальність	Довгострокова стабільність доходів і збереження ресурсів для майбутніх поколінь	Розробка системи, яка регулює кількість дерев, що можуть бути зрубані, залежно від темпів їхнього росту
12. Освітні та просвітницькі заходи			
Кейс: Проведення екологічних тренінгів і семінарів			
Низький рівень обізнаності населення про важливість збереження лісів	Організувати семінари, тренінги, шкільні табори, спрямовані на екологічну освіту	Підвищення лояльності громадськості та залучення до спільних проектів	Лісгосп проводить акцію "Посади дерево" для школярів із метою озеленення території

Для успішної реалізації описаних кейсів з оптимізації доходів лісгосподарських підприємств необхідно врахувати кілька ключових етапів та рекомендацій:

1. Оцінка потенціалу підприємства

- провести аналіз доступних ресурсів (лісові масиви, інфраструктура, людські ресурси);
- визначити, які з описаних напрямів найбільше відповідають потенціалу підприємства.

2. Розробка бізнес-плану

- створити детальний бізнес-план із чіткими фінансовими показниками, прогнозами витрат і доходів;
- розглянути ризики, пов'язані з впровадженням кожного напрямку, та розробити стратегії їхнього зниження.

3. Пошук інвестицій і партнерів

- вивчити можливості залучення коштів через державні програми підтримки бізнесу, міжнародні гранти чи приватних інвесторів;
- укласти партнерські угоди з місцевими підприємцями чи громадами.

4. Впровадження сучасних технологій

- використовувати ГІС-системи, дрони та інші технології для ефективного моніторингу стану лісу;

- автоматизувати процеси для зменшення витрат і підвищення ефективності.

5. Залучення громади

- організувати консультації з місцевими громадами, аби врахувати їхні інтереси та потреби;
- залучати місцевих жителів до роботи в нових напрямках (екотуризм, збір ягід, пасічництво).

6. Підготовка персоналу

- проводити тренінги для працівників щодо роботи з новими технологіями та розвитку додаткових компетенцій;
- організувати навчання з управління проектами для керівників підприємства.

7. Маркетинг і просування

- розробити бренд лісогосподарського підприємства, що асоціюватиметься зі сталим розвитком та екологічністю;
- використовувати сучасні інструменти реклами (соціальні мережі, партнерські програми, участь у виставках).

8. Оцінка ефективності

- встановити ключові показники ефективності (KPI) для оцінки результатів кожного проекту;
- регулярно аналізувати досягнуті результати й корегувати стратегії за необхідності.

При цьому можна передбачити і додаткові кроки:

- вивчати досвід успішних лісогосподарських підприємств в Україні та за кордоном;
- розробити довгострокову стратегію розвитку з урахуванням екологічних викликів.

Оптимізація доходів підприємства є комплексним завданням, яке включає вдосконалення всіх бізнес-процесів, від виробництва до маркетингу та продажів. Ефективне управління доходами потребує застосування сучасних технологій, інноваційних підходів і постійного аналізу ринку.

Завдяки правильно організованій стратегії оптимізації доходів підприємство може забезпечити собі стабільність, сталий розвиток у конкурентному середовищі. У сучасних умовах успіх належить тим, хто вміє швидко реагувати на зміни та використовувати можливості для зростання.

ВИСНОВКИ

У процесі виконання кваліфікаційної роботи було проаналізовано основні аспекти обліково-аналітичного забезпечення управління доходами підприємств, а також запропоновано можливі шляхи їх оптимізації. На основі виконаного аналізу зроблено такі висновки:

1. Доходи підприємства є однією з основних категорій фінансового обліку та управління, які визначають його економічну стабільність та конкурентоспроможність. Визначено, що ефективне управління доходами потребує чіткої класифікації їх видів, аналізу джерел формування та врахування чинників, які впливають на їх динаміку.

2. Обліково-аналітичне забезпечення відіграє важливу роль у системі управління підприємством, оскільки є основним джерелом актуальної, достовірної та структурованої інформації. Виявлено, що інтеграція аналітичних інструментів в обліковий процес дозволяє підвищити якість управлінських рішень та сприяє підвищенню ефективності підприємства.

3. Первинний облік доходів є базою для формування подальших аналітичних даних. Досліджено, що ключовими аспектами організації первинного обліку є чітке документування операцій, автоматизація збору даних та впровадження сучасних інформаційних систем.

4. Розроблено методичні рекомендації щодо вдосконалення процесу відображення доходів у звітності, які спрямовані на забезпечення повноти, точності та прозорості інформації. Визначено, що стандартизація підходів до обліку доходів і відповідність міжнародним стандартам фінансової звітності (МСФЗ) сприяє підвищенню довіри інвесторів і партнерів.

5. У роботі запропоновано низку практичних заходів для удосконалення облікового забезпечення, зокрема: впровадження автоматизованих систем обліку; підвищення кваліфікації облікового персоналу; використання сучасних аналітичних інструментів для моніторингу доходів і витрат.

6. Дослідження показало, що доходи лісогосподарських підприємств значною мірою залежать від ефективності управління ресурсами, впливу зовнішнього середовища та екологічних обмежень. Визначено необхідність запровадження інноваційних підходів до організації діяльності для збільшення доходів.

7. Розроблено практичні кейси щодо оптимізації доходів підприємств, зокрема: диверсифікація діяльності та розширення асортименту продукції; впровадження енергозберігаючих технологій і використання вторинних ресурсів; активна участь у державних і міжнародних програмах підтримки бізнесу; створення партнерств із місцевими громадами та підприємцями.

Результати роботи підтверджують, що вдосконалення обліково-аналітичного забезпечення та застосування сучасних методів управління доходами є важливими передумовами підвищення фінансової стабільності підприємств. Запропоновані рекомендації мають практичну цінність і можуть бути використані для оптимізації діяльності підприємств у різних галузях економіки, зокрема в лісовому господарстві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Белозерцев В. С., Гринько І. С. Облік доходів на торговельних підприємствах. *Ефективна економіка*. 2020. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8421> (дата звернення: 21.12.2024).
2. Бондаренко Н. М., Гончар К. С. Деякі аспекти обліку та аналізу доходів промислових підприємств. *Економічний простір*. 2022. № 180. URL: <https://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/1136/1095> (дата звернення: 21.12.2024).
3. Бухгалтерський облік (для необлікових спеціальностей) : навч. посіб. / Ю. Ю. Мороз, Т. С. Гайдучок, О. М. Дмитренко. Житомир : Рута, 2022. 256 с.
4. Бухгалтерський облік і аудит в управлінні лісогосподарським підприємством : підручник / Ю. С. Цаль-Цалко, Ю. Ю. Мороз, В. С. Ейсмонт, Т. С. Гайдучок, Н. І. Цегельник. Житомир : Рута, 2019. 372 с.
5. Воськало Н. М., Воськало В. І. Обліково-податкові аспекти розкриття інформації про доходи підприємства. *Причорноморські економічні студії*. 2020. Вип. 51. С. 195–200.
6. Гайдучок Т. С. Формування обліково-інформаційної системи для управління суб'єктами бізнесу доходами від реалізації продукції. *Економіка та підприємництво в умовах сучасних викликів* : матеріали зб. Всеукр. наук.-практ. конф. (01 лют. 2023 р.). Житомир : Поліський національний університет, 2023. С. 447–450. URL: https://polissiauniver.edu.ua/wp-content/uploads/2023/02/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA_01.02.2023..pdf
7. Гайдучок Т. С., Вітер С. А., Гданська Ю. В. Обліково-інформаційне забезпечення механізму управління фінансовими результатами підприємств в умовах євроінтеграційних процесів. *Молодий вчений*. 2024. № 5(119). С. 116-122.
8. Гайдучок Т. С., Вітер С. А., Гданська Ю. В. Удосконалення обліково-аналітичного забезпечення для підвищення ефективності управління фінансовими

результатами. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 65.

URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4471/4410>

9. Гайдучок Т. С., Вітер С. А., Дем'янишина О. А., Ареп'єва О. В. Фінансовий облік активів : навч. посіб. : у 2 ч. / Житомир : Поліський нац. ун-т, 2024. Ч. I. 360 с.

10. Гайдучок Т. С., Данілевич В., Левченко Н. Аналітичне оцінювання фінансових результатів в системі управління лісгосподарськими підприємствами. *Міжнародний науковий журнал «Грааль науки»*. 2022. №14-15. С. 85-90.

11. Гайдучок Т. С., Мостепанюк В. А. Використання інформаційних технологій в обліково-аналітичному забезпеченні системи управління лісгосподарських підприємств. *Агросвіт*. 2013. № 12. С. 8–12.

12. Гайдучок Т. С., Мостепанюк В. А. Інформаційне забезпечення управлінської діяльності лісгосподарських підприємств України. *Priority areas for development of scientific research: domestic and foreign experience : collective monograph / edited by authors. – 1st ed. – Riga, Latvia : “Baltija Publishing”, 2021. P. 106-126.*

13. Губарик О. М., Іванова Д. В. Проблематика обліку та контролю доходів і витрат на малих підприємствах. *Проблеми сучасних трансформацій. Сер. Економіка та управління*. 2024. № 11. URL: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2024-11-09-01/2024-11-09-01> (дата звернення: 21.12.2024).

14. Звіт про управління Державного спеціалізованого господарського підприємства «Ліси України» за 2023 рік. URL: https://e-forest.gov.ua/wp-content/uploads/2024/05/DP-LISY-UKRAINY_Zvit-pro-upravlinnia-2023.pdf (дата звернення: 26.11.2024)

15. Зюкова М. М., Вороніна В. Л. Підходи до обліку доходів за міжнародними та національними стандартами. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит*. 2020. Вип. 53. С. 195-201.

16. Конончук Т., Сойка М. Бюджетування як інструмент управління доходами підприємств в контексті сталого розвитку. *Сучасний стан економіки, фінансів, обліку і права та їх основні проблеми* : зб. тез доп. Міжнар. наук.-практ. конф. (Полтава, 30 жовт. 2024 р.). Полтава : ЦФЕНД, 2024. С. 24-27.

17. Конончук Т., Сойка М. Облік доходів підприємств: нові інструменти для досягнення цілей сталого розвитку. *Фінансові інструменти регіонального розвитку* : матеріали X Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. з нагоди 30-річчя заснування кафедри фінансів і кредиту (24 жовт. 2024 р.). Житомир : Поліський національний університет, 2024. С. 182-185.

18. Конончук Т., Сойка М. Теоретичні та практичні аспекти обліку доходів: досвід України і ЄС. *Роль бухгалтерського обліку, аудиту та податкової політики у розбудові незалежної України на шляху до Європейського Союзу* : зб. праць учасників III Міжнар. наук.-практ. конф. (7-8 листоп. 2024 р.). Житомир : Поліський національний університет, 2024. С. 408-411.

19. Кузнецова С. А. Облік та контроль доходів і витрат з урахуванням специфіки підприємств. *Ефективна економіка*. 2014. № 9. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3311>

20. Макаренко А. П., Кутова М. В. Аудит доходів від реалізації продукції як дієвий засіб підвищення ефективності діяльності підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 2. С. 18–23.

21. Мельник Т. Г., Клим У. І. Внутрішній контроль доходів та витрат готельних підприємств. *Економіка. Фінанси. Право*. 2019. № 3. С. 14-16.

22. Мельник Т. Г., Кошолоп Я. П. Проблеми визнання і відображення в обліку доходів підприємства. *Молодий вчений*. 2020. № 12(88). С. 150-154.

23. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку № 18 «Дохід». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_025#Text

24. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (IAS та IFRS). URL: <https://www.minfin.gov.ua/news/view/mizhnarodni-standarty-finansovoi-zvitnosti>. (дата звернення: 05.12.2024)

25. Мостепанюк В. А., Гайдучок Т. С. Економічний стан та перспективи розвитку лісової галузі в умовах трансформаційних змін. *Ефективність агротехнологій в зоні Полісся України* : матеріали II-ої Всеукр. наук. конф., 17-18 листоп. 2022 р. Житомир : ЖАТК, 2022. С. 103-105. URL: <https://zhatk.zt.ua/wp-content/uploads/2023/01/zbirnik-17.11.223.pdf>

26. Мулик Т. О. Методичні підходи до аналітичного забезпечення управління доходами. *Агросвіт*. 2020. № 6. С. 77–86. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/6_2020/10.pdf

27. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : наказ М-ва фінансів України від 07 лют. 2013 р. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>

28. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» : наказ М-ва фінансів України від 29 лист. 1999 р. № 290. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text>

29. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : наказ М-ва фінансів України від 31 груд. 1999 р. № 318. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>

30. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток» : наказ М-ва фінансів України від 28 груд. 2000 р. № 353. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0047-01#Text>

31. Організація та управління лісогосподарським виробництвом : навч. посіб. /Ю. С. Цаль-Цалко, Ю. Ю. Мороз, Т. С. Гайдучок. Житомир : Євро-Волинь, 2022. 448 с.

32. Осадча Г. Г., Пушкарьова М. В. Облік доходів у системі управління підприємством. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2016. № 6(181). С. 71-75.

33. План рахунків бухгалтерського обліку та Інструкція про його застосування : затв. Наказом Мінфіну України від 30 листоп. 1999 р. № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text> (дата звернення: 18.11.2024)

34. План рахунків бухгалтерського обліку у визначеннях та схемах : навчально-наочний посібник / Ю. С. Цаль-Цалко, Ю. Ю. Мороз, Т. С. Гайдучок [та ін.]. Житомир : Рута, 2019. 212 с.

35. Податковий кодекс України: Закон України від 02 груд. 2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

36. Полятикіна Л. І., Бурян Н. Ю. Формування та облік доходів і витрат підприємства. *Наук. вісн. Ужгородського нац. ун-ту*. 2020. Вип. 33, ч. 2. С. 36-39.

37. Попович О. В., Діденко Н. Ю. Тлумачення економічної сутності категорії «дохід». *Економіка і суспільство*. 2016. Вип. 7. С. 975–978.

38. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 07 лип. 1999 р. № 996 / Верх. Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>

39. Селіванова Н.М., Ревуцька А.О. Проблеми нормативно-правового забезпечення обліку доходів підприємств. *Інфраструктура ринку*. 2018. Вип. 16. С. 198-205.

40. Чернікова І. Б., Популях А. М. Проблемні аспекти організації обліку доходів і витрат. *Інфраструктура ринку*. 2020. Вип. 43. С. 466-470.

ДОДАТКИ